

Hogy kell macskát játszani?

– ezzel a kérdéssel fordultam Paudits Bélához.

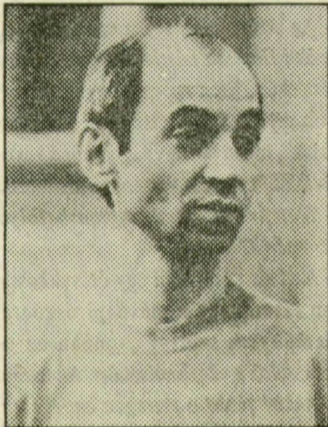
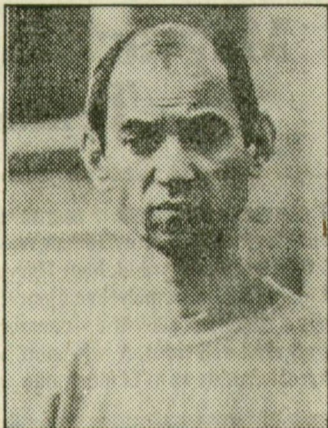
– Meg kell figyelni az állatot, aztán lemásolni egy kicsikét. Macskaként kell dolgozni. Kifested magad furcsára, mint egy cica, jól kell hozzá mozogni, és kész, ennyi. Legutóbb *Jushua Sobol* Gettó című darabjában egy hasbeszélő babát játszottam *Dunai Tamás* kezében. Egy rongybabát. Az is épp olyan: megnéztem, hogy tud működni egy baba, és leutánoztam. Nagyon szeretek mindenféle állatot, a macskát meg különösen, és megnéztem, hogy hogy mozog. Ez aztán meg van fűszerezve egy zseniális tánccal és kész.

– Vonzódsz az ilyen különös alakokhoz?

– Nem, szerintem az igazgatóm, vagy a rendezők gondolják, hogy hogy ez való nekem.

– Igazuk van?

– Igen. Én a pályát 86-ban végképp abbahagytam. Két évvel ezelőtt volt a Macskák az ötszázadik jubileumi előadása, s akkor *Kerényi Imre* igazgató visszahívta a régi gárdát, *Haumann Pétert*, *Almási Évát* és engem egy-egy dalra. Akkor kérdezte *Kerényi*, nem lenne-e kedvem visszajönni. Mondtam, hogy nem. Aztán mégis elküldte a Gettót, s amikor megláttam a szerepemet, azt mondtam, na, ez olyan jó, hogy eljátszom. Elkezdtünk próbálni, aztán visszaálltam a Macskákba is. Aztán meg eljátszottam a József és a színes, szélesvásznú álomkabátot. S így jön össze a Kabaré, amiben a Konferan-szié leszek, amit mindig nagyon szerettem volna eljátszani, de úgy éreztem, már elmentem mellette, hiszen Magyarországon már lejátszották ezt a darabot jópáran. Amikor elmentem,

sokat jártam külföldön, Macskákat például láttam Bécsben, láttam Londonban, láttam Amerikában. Mond-

ták, hogy nekünk nem kell szégyenkezünk, de nem akartuk elhinni. Azt hittük, hogy a külföldiek udvariasságból mondják. Akkor meggyőződtem, hogy ez tényleg nagyon jó előadás. Fantasztikus ötlet, hogy itt nem gépezett táncosok és énekesek vannak csak, hanem azért emögött van egy nagy színészlélek is. Másképp szólal meg a mű, az Eliot versek is megszületnek.

– Igen, mert itt a mű egy másik hagyomány szerint szólal meg, mint amilyen hagyományra *Webber* megírta.

– Láttam például Londonban a *Starlight Express* című művét, hát az valami örület! Görkorsolyáznak, ott vasutak vannak – megkérdezhetné, hogy kell például vasutat játszani – van gőzmozdony, van villanymozdony, mindenfajta vonat van és mindenfajta emberek játszanak – a mű nem olyan erős.

– Te sokat szerepeltél pódiumon, és inkább kisebb színházakban. Nem furcsa ez a nagy színpad?

– Nem, nem, sőt egész fantasztikus. Itt még nem léptem föl, csak az önálló estemmel, de természetesen nem a Dóm téri színpadon. Am sokat szerepeltem szabadtéren, a Városmajorban, a Parkszínpadon, de azok persze kisebbek. Még csak a főpróbánknál tartunk, de máris nagyon érződik, hogy más itt a hangulat. Fantasztikus erő jön felém a nézőtéről.

M. T.

Reök-palota

Készül a bank

Halad a Reök-palota sarkán, a valamikori étterem és szatócsüzletek helyén létesítendő bank építése. Koczor György építész-mérnök, az átalakítás tervezője a jelenlegi állapotot mutatta be.

Fontosnak tartotta hangsúlyozni, hogy a mostani munka jellege különösen megkívánja a különféle mesterek, a szakágazatok képviselői és a művészek közötti együttműködés újratulását. Az értékénél, jellegénél fogva is a figyelem középpontjában álló Reök-palota részbeni átalakítása fel is veti mindazon konfliktusokat, amelyek megoldásában összhang szükséges megrendelő, műemlékvédő és építész között.

A banknak helyet adó épületrész korábban megosztott helyiségekből állt. Arról is folyt vita, hogy jelezék-e most az egykor volt belső terek határait. A térkapcsolást jelzészzerűen, az étterem és a kis üzletek valamikori falainak vonalán elhelyezett, ajtómagasságú bútorfalakkal oldják meg. A térelválasztó elemeket kárpittal vonják be.

A régi vendéglőből pénztárterem lesz, a Kölcsey utca oldalán pedig – elválasztva a nagyobb közönségforgalmú résztől – egyéb bankügyleteket intéznek. A megosztást üvegezett térfallal is jelzik.

Igyekeznek eredeti bútorokkal berendezni a közönségszolgálati területeket, ezek mellé mai tervezésű, szecessziós vonalvezetésű darabok is kerülnek.

Már készen van a galéria, amelynek ablakait úgy vágják ki, hogy az utcai homlokzat formáit vetítették a belső térbe. Ugyancsak a kapcsolattartást szolgálják majd a galériaablakokra szerelt kovacsoltvas rá-

csok, amelyeknek díszítése a lépcsőház motívumaira utal.

A külső ablakok fabetétjeit újra el kellett készíteni. Az üvegek közé biztonsági fóliabetét került, amely akkor is egyben tartja az ablakot, ha betörnek. Készen van a fekete szemcsés, zöld árnyalatú terazzo padlóburkolat. Szóba került, hogy inkább márvánnyal borítsák a padozatot, de végül mégis az öntött terazzo mellett döntöttek, mert az jobban illik a századfordulós stílusú épülethez.

A térbelső sarkára díszítőmotívum került, erre a ház tervezőjére és felújítására emlékező szöveget írnak majd. Az étterem falán talált díszfestést viszik körbe az egész helyiségben, ugyancsak zöldes árnyalattal. Korábban sok gondot okozott a bank feletti lakások fürdőszobáiból, csatornáiból beszivárgó víz. Az IKV kicserélte a közvetlenül szomszédos lakás teljes fürdőszoba berendezését, és a felső lakások csatornáját. Döntöttek az épület homlokzatfelújítása mellett is.

A pincébe mégsem költözik a bank. Az oda tervezett funkciókat – például a kincsrőzö trezort – fölhozták a földszintre. Ennek oka, hogy nem látták biztonságosnak a szigetelés megoldását. Az elvizesedés veszélye esős időben különösen nagy, ellene csak a teljes épület alászigetelésével lehetne tenni.

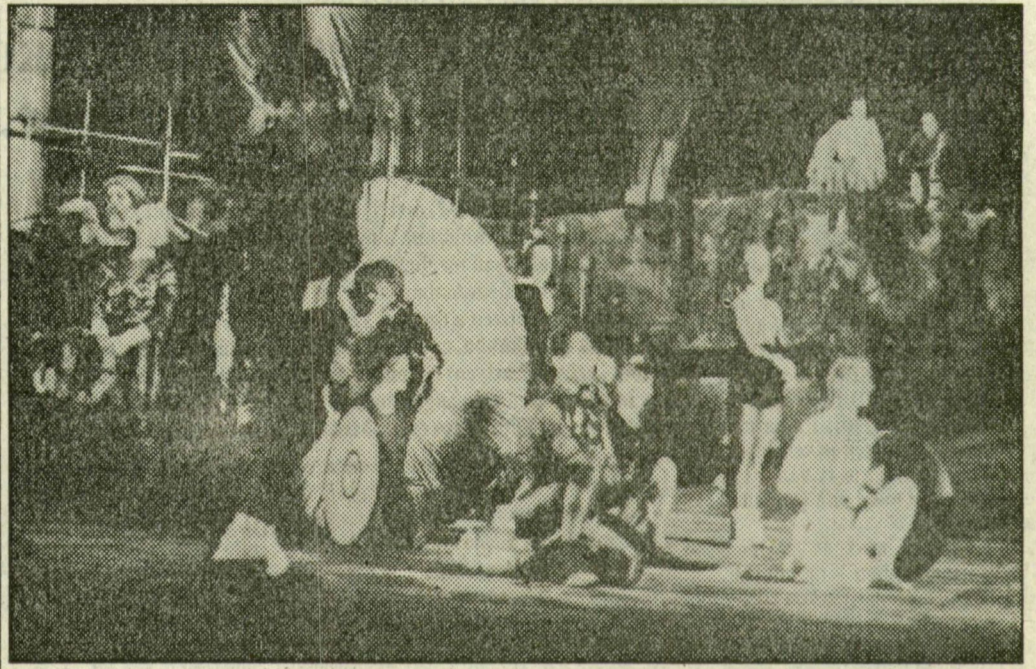
NYILAS

Jön a kék rózsza?

Sokféle színben virít a rózsza, de kék rózsát eddig még nem ismer a világ. Most azonban erre is számíthatunk – legalábbis ausztráliai kutatók szerint, akik a napokban azt állították, hogy megtalálták azt a genetikai kódot, amely kék pigment hoz létre a virágokban, és arra számítanak, hogy két éven belül piacra dobhatják a kék rózsát. Együttal azt is közölték, hogy az eljárás igen magas költségei miatt a kék rózsza nagyon drága lesz és kezdetben csak nagy piacokon jelennek meg vele.

A kertészek már hosszú ideje próbálkoztak a kék rózsával, de a hagyományos virágtermesztés nem vált be azon egyszerű oknál fogva, mivel a rózsából hiányzik a kék színt kifejlesztő pigment, a *Calgene* Biotecnológiai Társaság kutatóinak most sikerült izolálniuk azt a gént, amely a kék színt adja az olyan virágoknak, mint a petúnia vagy az írisz. Most arra számítanak, hogy 1992-ben befejezik a technikai előkészületeket és rá egy évre megkezdik a kísérleteket a kék rózsával.

A Társaság szerint a világ virágpiacain évente ötmilliárd amerikai dollár értékben forgalmaznak vágott virágot és ebből 500 milliót a rózsza tesz ki. Az elvégzett piackutatás eredménye szerint a kék kívánatos színnek ígérkezik a potenciális vásárlók körében, különösen Japánban, ahol szálanként 78 amerikai dollárt is megkaphatnak érte. A *Calgene* arra számít, hogy más keresett virágfajtáknál is sikerrel alkalmazhatja majd a kék gént. A virágok értékesítésére alakult Joint venture kétharmada a *Calgene* Társaság, egyharmada pedig a *Suntory* japán szeszgyár kezében van.

FOTÓ: NAGY LÁSZLÓ

Macskák – Próbakép

„Megcsaltam a klasszikus műfajt a könnyűműzsával”

Beszélgetés Seregi László társrendező koreográfussal

Ha az ember elszánja magát, hogy *Seregi Lászlóval* fog beszélgetni, nincs könnyű dolga. A koreográfus kedvesen fogad az egyik szünetben amikor meghallja, miért zaklatom, de kéri: majd később. Most rendelkeznie kell. Aztán darab közben megyek oda hozzá, rám se néz, úgy mondja: „Most egyáltalán nem érek rá, dolgozom.” Akár zokon is vehetném, de tudom, ha majd leülünk beszélgetni, akkor is teljes lesz a figyelme, azt is teljes erőbedobással fogja csinálni. Így is lett.

– Olvasom a plakáton, hogy társrendező-koreográfus. Nem okoz problémát, hogy két dudás van egy csárdában?

– Nem, egymást kiegészítjük. A Macskák ugyanis rendkívüli musical. Több, mint néha-néha felbukkanó táncbetétek sorozata. Ez tulajdonképpen megállás nélkül végigtáncolt két óra. Egy szó próza nincs benne. Tehát a koreográfia a rendezéssel májdnem azonos. Ezért aztán *Szirtes Tamás* barátommal közösen csináltuk meg. Nem oltottuk ki egymás tehetségét, hanem megpróbáltuk egymást stimulálni.

– Ön elég ritkán dolgozik musicalben.

– Meg kell őszintén mondanom, hogy csalfa vagyok. Megcsaltam a klasszikus műfajt egy ilyen szerelemmel. Mindig is nagyon szerettem kirándulni a könnyűműzsához. Ez olyan, mint amikor egy nehéz ételhez finom ecetes salátát eszel. Nemhogy kioltanák egymást, de fölerősítik a hatást. Nagyon szeretem és nagyon nagyra tartom a musicalt egy pár buta emberrel ellentétben, akik úgy tartják, hogy nincs helye a Parnaszuson. Az egyik legkeményebb műfaj. Nagyon feszes, és egyszerre kell tudni táncolni, énekelni és színészkedni.

– Ezen a színpadon is együtt dolgozik *Kossuth-díjas balett-táncos, operaházi magánénekes és prózai színész. Nem volt nehéz őket „összedolgozni”?*

– De igen, mert nagyon heterogének voltak. Viszont örületesen nagy kedvvel indultunk. Ez még 83-ban volt! Négy kemény hónap alatt csináltuk meg. A Madách legkitűnőbb színészei álltak rendelkezésre – elég kevés minőségileg értékelhető táncudással. Amennyire a legtöbb színész tud táncolni, az édeskeves ehhez a musicalhez. Úgyhogy az alapművelet az volt, hogy én nekifogtam a színművészeknek külön egy ilyen intenzív nyelvkurát adni...

–Táncnyelvkurát.

– Úgy van! Ma is csodálom őket a türelmükért és az ambíciójukért. Ehhez az kellett, hogy nagyon szerették ezt a vállalkozást. Érezték a rekordjellegét, rendkívüliségét. Ugyanis ilyen még nem fordult elő, hogy a londoni premiert követően egy ilyen világszenzációt rögtön másodikiként Magyarországon mutassanak be. Bécs még irigy is volt erre, hiszen az osztrák főváros csak utánunk következett. És New York is.

– Hogy sikerült ezt összehozni?

– *Webber* és *teamje*, a *Very Useful Company* első megütközésük után úgy gondolta, hogy Budapest annyira a világvégén van, annyira nem fog vizet zavarni, annyira nem von el közönséget, hogy odaadhatjuk nekik. Volt ebben egy – kis számomra – szomorú lebecsülés. Nem ám utána, amikor *Webber* körülbelül a századik előadást megnézte itt! Nem egy hazudós fickó, de el volt ragadtatva. Odakint ugyanis ezt musicalszíndrámák játsszák, és nem értek föl *Haumannhoz* meg a többiekhez. Ők ugyanis kedden Csehovot játszanak, szerdán *Shakespeare-t*, csütörtökön meg a *Macskákat*. A másik dolog pedig az, hogy Londonban ezt korszínpadra tervezték, és itt látta ő ezt először proszcénium színházban. A londoni bemutató ugyanis korongra van tervezve, körbeül a közönség és ennek megfelelően mindenhol így játszották. Egyébként most egy másik tűzkeresztség készül: a *Macskákat* sohasem játszották még szabadtéren.

– Itt voltam a keddi próbán, hallottam, hogyan instruálja a táncosokat, és ez nekem elég meglepő volt.

– Kifogásai voltak?

– Nem, én nagyon jól szórakoztam, csak azon medítáltam, elfogadják-e ezt ők?

– Úgy érzem, igen. Mert gyűlölöm a hideg, száraz, tudományos, professzoros rendezőket. És különben is a balett az más! A tánc a legnagyobb diszciplínát követelő műfaj: itt nem lehet lötyögni, itt milliméter pontosnak kell lenni mindennek. Muszály, hogy a próbát kicsit átlengje a derű, a feloldás. Én mindig így próbálok. Magam sem feledek, és nem feledtetem a nagyon keményen dolgozó gyerekekkel sem, hogy azért csak egy színházról van szó.

MÁROK TAMÁS

Fesztivál tanulságokkal és őrségváltással

Bajban van az Edinburgh-i Nemzetközi Művészeti Fesztivál. Elérte a fesztiválok sorsa: elszegényedett és mind kevésbé érdekese.

Az évente megrendezett skóciai világi zenei, világszínházi, világfilm- és világfestészeti találkozót az idén most vasárnap kezdődött és augusztus utolsó napjáig tart.

Valaha szebb napokat látott: 1947-ben rendezték először. Az akkori szenzáció az volt, hogy a Bécsi Filharmonikusokat ismét *Bruno Walter* vezényelte. Az Edinburgh-i fesztivál zenei műsorfüzetei sokáig olyanok voltak, mint valami exkluzív „Ki kicsoda?” lexikon: *Callas*, *Gobbi*, *Sutherland*, *Giulini*, *Barenboim* szinte évente zárandokoltak skót földre. 1977-ben a *Carmenben* *Plácido Domingo* énekelt és *Claudio Abbado* vezényelt. De talán ez volt az utolsó legendás év.

A nyolcvanas években ugyanis fölerősödött a fesztiválok versenye szerte a világon, valóságos fesztivál-infláció volt. A nagy együttesek, szólisták pedig nekiláttak túrázni. Ma már senkinek sem kell a világ végére, Edinburgh-be mennie, ha *Pavarotti*, vagy a *Berlini Filharmonikusokat* akarja látni legjobb formájukban.

Az idén is lesznek szép fellépések: zenében a leningrádi *Kirov Opera* ígérkezik csodásnak, színházban pedig, például, a *craiovai román Nemzeti Színház* *Macbeth*-részletekkel fűszerezett *Übő királya* vonz majd sok nézőt az Edinburgh-i fesztivál mintegy 200 ezer látogatója közül, de a kritikusok méltatlankodnak: az utóbbi években mind több olyan nagyság szerepelt a fesztiválon, aki vagy már túljutott a csúcson, vagy még az odavezető út felét sem tette meg.

Hát igen, a pénz. A munkáspárti városi tanács 553 ezer font sterlingről 695 ezerre emelte a támogatást, a helyi vállalkozók 700 ezer fontot adtak össze, kétszer annyit, mint tavaly. De mit ér mindez, amikor még egy névtelen külföldi szimfonikus zenekar előadása – szólisták nélkül – is legkevesebb 45 ezer fontba kerül darabonként?

Frank Dunlop, a fesztivál igazgatója az idén utoljára vezényli a parádét. Utódja, *Brian McMaster*, a walesi Nemzeti Opera eddigi főnöke azt mondja, hogy „képzeldőrevel kell pótolni a hiányzó pénzt, nem a jegyek árának emelésével”. Nem rossz jelszó, ha meggondoljuk, hogy az Edinburgh-i fesztivál három hét alatt 50 millió font sterlinget hoz – no nem a fesztiválnak, hanem a városi, vidéki üzletembereknek, vendéglősöknek, szállodásoknak, kereskedőknek. A jelek szerint az új fesztiváligazgató hajlandó növelni bevételüket azzal, hogy három hétről akár egész évre is elhúzza a fesztivál eseményeit, ha cserébe több anyagi segítség olajozza majd „képzeldőrejét”.